

Alleen op weg

In de tweede helft van deze eeuw is het aantal huishoudens in Nederland sterk gegroeid, van ruim 2,5 miljoen direct na de Tweede Wereldoorlog naar bijna 6,8 miljoen aan het eind van de eeuw. De komende decennia zal de groei nog aanhouden, maar het groeitempo zal afzwakken. Rond 2035 zal het aantal huishoudens een maximum bereiken. Nederland telt dan bijna 8,3 miljoen huishoudens.

Jongeren die uit huis gaan, wonen eerst een poos alleen, maar wel met de bedoeling om later te gaan samenwonen. In de toekomst zal deze trend doorzetten. Daardoor zal het aandeel van de twintigers dat alleen woont verder stijgen. Op hogere leeftijden zal het aandeel alleenwonenden harder toenemen. Dit wordt maar gedeeltelijk veroorzaakt door de groep mensen die uit huis alleen zijn gaan wonen en nooit aan een relatie zijn begonnen. Negen van de tien personen zullen ooit samenwonen. De forse toename van alleenstaanden onder de dertigers en veertigers komt met name voort uit een toename van het aantal ontbonden relaties.

Verwacht wordt dat relaties in de toekomst instabieler worden. Steeds meer paren gaan ongehuwd samenwonen en juist deze relaties hebben een hoge kans uit elkaar te vallen. De ex-partners zullen lang niet altijd aan een nieuwe relatie beginnen, mogelijk als gevolg van ontmoedigingseffecten of omdat zij inmiddels hogere eisen aan een nieuwe relatie stellen. Met het oplopen van de leeftijd wordt hierdoor de kans steeds groter dat zij nooit meer een geschikte partner vinden en ongewild alleen blijven wonen.

Standaard levenscyclus

In de jaren zestig en zeventig trad negentig procent van de mensen in het huwelijk. Eenzelfde percentage kreeg kinderen. Maatschappelijke ontwikkelingen hebben de standaard levenscyclus van trouwen en kinderen krijgen doorbroken. Toch is het gezin nog steeds populair: permanent alleenwonen wil vrijwel niemand en de meesten willen een gezin met twee kinderen.

Het huwelijk wordt hierbij steeds minder belangrijk: in de toekomst zal nog maar zestig procent van de mannen ooit trouwen. Het betekent ook dat het totaal aantal gehuwde paren zal afnemen, doordat de geboortegeneraties die in het verleden getrouwd zijn, op leeftijden komen waarop sterfte vaker voorkomt.

Steeds meer alleenstaanden

De laatste jaren is de kans op een echtscheiding vrij stabiel en zal, naar verwachting, ook in de volgende eeuw stabiel blijven. Eén op de vier huwelijken zal dan door een echtscheiding uit elkaar vallen. Ongeveer de helft van de gescheidenen hertrouwt niet. Hierdoor zullen er in de toekomst op middelbare leeftijden steeds meer alleenstaanden zijn.

Als er kinderen bij een scheiding betrokken zijn ontstaat een eenoudergezin. Het aantal eenouders is de laatste jaren licht gestegen en deze stijging zal nog enige tijd aanhouden. Ofschoon de kansen om eenouder te worden in de toekomst gelijk zullen blijven, zal na 2010 het aantal eenouders licht dalen. De reden hiervan is de daling van de bevolking in de voor scheiding kritische leeftijden in het tweede kwart van de volgende eeuw.

Opwaartse impuls

Op hogere leeftijden is het overlijden van de huwelijkspartner een belangrijke oorzaak van alleenwonen, met name voor vrouwen. Zij hebben een twee keer zo grote kans als mannen om alleen achter te blijven. Ten eerste leven vrouwen langer dan mannen, en als ze getrouwd zijn, is hun man bovendien gemiddeld twee jaar ouder.

Naar verwachting zullen zowel mannen als vrouwen langer blijven leven. Verder wordt verwacht dat de stijging in de levensverwachting bij mannen groter zal zijn dan bij vrouwen. Dit betekent dat vrouwen die (nu) getrouwd zijn in de toekomst op hogere leeftijden weduwe zullen worden dan nu het geval is. Dit houdt tevens in dat onder de jongbejaarden het percentage alleenwonenden na het overlijden van de partner zal dalen. Hiertegenover staat dat de vergrijzing van de bevolking weer zal leiden tot een toename van het aantal oudere alleenstaanden. Ook wordt verwacht dat ouderen zich steeds beter zelf kunnen redden waardoor in de toekomst relatief minder hoogbejaarden in rust- en verzorgingstehuizen hoeven te worden opgenomen.

Huishoudensgroei

Het aantal huishoudens zal in de komende decennia nog fors toenemen, namelijk van 6,8 miljoen in 1999 tot 8,3 miljoen in 2035. Hierna zal er een lichte daling optreden tot 8,2 miljoen huishoudens in 2050.

De sterke groei van het aantal huishoudens wordt voornamelijk veroorzaakt door de sterke groei van het aantal alleenstaanden, dat zal toenemen van 2,2 miljoen in 1999 tot 3,6 miljoen in 2040. Het aantal paren (al dan niet gehuwd) zal stijgen van 4,2 miljoen in 1999 naar 4,4 miljoen in 2025. Tegenover een afname van het aantal gehuwde paren van 3,5 miljoen nu naar 2,9 miljoen in 2050 staat een stijging van het aantal ongehuwde paren van 700 duizend in 1999 naar 1,4 miljoen in 2050. Na 2030 zwakt de groei van het aantal alleenstaanden beduidend af en begint het aantal paren licht te dalen. Hierdoor daalt het totaal aantal huishoudens eveneens.

In 1999 zijn er 340 duizend eenoudergezinnen. Dit zullen er in 2010 naar verwachting 360 duizend zijn. Hierna wordt een geringe daling naar 310 duizend in 2050 voorzien.

Doordat de groei van het aantal huishoudens voornamelijk voor rekening komt van de alleenstaanden, overtreft de huishoudensgroei de toename van de bevolking. Tussen 1995 en 2050 neemt het aantal huishoudens met ruim 25 procent toe, de bevolking groeit in diezelfde periode met ruim tien procent.

Kleine woningen

De verwachte groei in het aantal huishoudens met bijna 1,5 miljoen zal de vraag naar woningen verder doen toenemen. De groei bestaat bijna volledig uit eenpersoonshuishoudens. Het is echter de vraag in hoeverre dit een grotere vraag naar kleine woningen zal uitlokken. De woningvraag is namelijk afhankelijk van het economisch klimaat en van sociaal-culturele ontwikkelingen. Grotere woningen kunnen ook voor alleenstaanden aantrekkelijk zijn. Omdat het aantal (kinderrijke) paren nog amper zal groeien in de toekomst, zal deze factor waarschijnlijk geen stijging van de vraag naar eengezinswoningen veroorzaken. ◀

Andries de Jong

Alleenstaanden

